

„Праця“

Український просвітний тижневик
в Бразилії
виходить в Прудентополи кожного
Четверга.

Передплата
в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 5\$000.
Для Галичини річно 10 корон.
Для України 5 рублів.
Для Півн. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“

Jornal semanal para os
Ucranios no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100рс. від
стиха. Більші по 200рс. За всякі
кі оголошення платити ся згори.

PRACIA
Prudentopolis
Paraná - Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“ — 3 Рус. пс. Маркіяна Шашкевича.

Ми України до скопу
В нас є сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. — Гимн ам. Укр.

Фалшиві вісти.

Поголоска, яку ширять тутейші прудентопільські Поляки про якусь ніби утечу Петлюри є зовсім безпідставна фалшива. Отаман Петлюра був один день в Варшаві, де відбув конференцію з голою Української Дипломатичної Місії в Варшаві, Андрієм Левицьким і Начальником Польської Республіки Пілсудцьким і зараз після сего вернув ся на Україну на фронт. Рівнож всі вісти про розбите української армії і розв'язані Українського Уряду суть фалшиві. Думаємо, що Українці з досвіду вже научили ся як застосувати ся і приймати подібні вісти, а передовсім коли походять вони з жерела польського т. є. від наших ворогів.

Провізоричний статут
для Східної Галичини.

Парижський кореспондент „Gazet-i Warszawa-oi“ подає в скороченю найважливіші постанови тимчасового організаційного статута для Східної Галичини, предложеного Польщі Найвищою Радою Мирової Конференції в Парижі. Цей статут представляється так:

Польща дістає мандат заряджувати Східною Галичиною через 25 літ.

Границя Східної Галичини йде на заході від давньої російсько-австрійської границі здовж східної границі громади Белзец (на полудне від Томашова), далі йде між повітами Цішанів — Рава Руська, далі границями повітів Ярослав — Перемишль з одної сторони а Яворів, Мостиска, Самбір і Старий Самбір з другої; далі переходить о 2 вільметри на схід від Хирова, далі лінійною водного ділу між Стригіром і Дністром (значить відтинає частину старо-самбірського повіту), врешті йде границями повітів Добромилів і Леско з одної сторони, а Старий Самбір і Турка з другої сторони

Урядовою мовою є: польська і українська.

Права національних меншостей у Сх. Галичині є запоручені додатковою умовою з дня 28. червня 1919 р.

Східна Галичина буде мати однопалатний сойм. Компетенція сойму обіймає справи віроісповідні, освітні, гуманітарні, гігієни, льокальні, комунікацію, поширення рільництва та регуляцію рік, організацію та адміністрацію сільських і мійських громад, місцевих податків та аграрні справи.

Сойм ухвалює бюджет на справи входячі в його компетенцію.

Намієник має право »вєта« до всіх справ ухвалених соймом. (»Вєто« — се є право запереченя — Ред.) Однак це пропадає, коли сойм в тім самім році ухвалить якийсь закон в друге більшостію двох третин голосів.

В справах освіти має намієник право безоглядного »вєта«.

В аграрних справах польський уряд і мешканці Східної Галичини можуть звертатися до Ліги Народів.

Східна Галичина буде мати своїх послів у варшавському соймі.

Справами, що входять в склад компетенції галицького сойму, заряджують міністри іменовані намієником і відповідальні перед галицьким соймом. Інші справи належать до директорів, залежні від намієника.

Намієник іменує урядників з поміж населення без ріжнці віри й народности.

У Львові буде осідок найвищого суду для Сх. Галичини.

Судів буде іменувати начальні держави на внесення наміє-

датковими податками, які ухвалить галицький сойм.

Польща може заряджувати в Східній Галичині військовий побір. В часі мира цілий контігент з краю має бути станціонований в його границях. В часі війни можна його всюди ужити.

Цей договір вийде в життя рівночасно з договором з Австрією.

Перший галицький сойм буде скликаний найдалі до 9 місяців, по введеню вжиття цього статута.

Як віддано Східну Галичину під управу Польщі?

Ми вже знаємо, як Найвища Рада Мирової Конференції на своїм засіданю дня 20. листопада м. р. рішила справу Східної Галичини. Парижські газети подають про історію цього рішення отсі подробиці:

Це рішення стало можливе, дякуючи тому, що Англія уступила зі свого становища в цій справі. Лойд Джордж стояв спершу на тім, щоб рішення справи Східної Галичини відложити аж до часу, коли буде ріцати ся справа територій бувшої Росії. Під час побуту Падеревського в Лондоні Лойд Джордж уступив на стільки, що згодився віддати Східну Галичину під управу Польщі на пять літ. Падеревський спротивився тому. Тимчасом Франція й Америка стали на тім, щоб Східну Галичину віддати Польщі щонайменше на 15 літ, після чого Ліга Народів малаби ріцати, чи перевести плебісцит. Та й цьому спротивився Падеревський. Отже стало єа тім, що Польща дістає мандат на 25 літ, а опісля

цього договору буде власне статут для Східної Галичини.

Коли цей договір буде заєлючений, далі, коли і яким способом буде переведений в життя — ще невідомо.

І так — коли дальші події не принесуть зміни — Східна Галичина має остати 25 літ під управою Польщі.

Однак не як частина Польщі, тільки як окрема державна одиниця з власним статутом, яка остас під управою Польщі на основі міжнародного рішення і під охороною міжнародного права.

Цей міжнародно правий характер Східної Галичини є основою, на якій повинна опиратися вся наша політика. Він запоручає нашому краю змогу — жити власним державним життям.

Вісти з України.

Кубань, Кавказ і Україна.

Між Українською Народною Республікою і республіками Кавказу і Кубані йдуть живі переговори. Між всіма цими республіками є найбільше приятельські відносини.

Полтавщина в руках повстанців.

Ще 10 грудня прибули до Петлюри представники губернської повстанчої організації, які заявили, що повстанці очистили з війська Денікіна Полтаву і цілу Полтавщину.

Новий амбасадор в Берліні.

На місце тов. Миколи Порца іменовано амбасадором Української Народної Республіки в Берліні Миколу Васильяка.

Гетьман України.

Вістка, подана „Варш. Річю“, що начального отамана С. Петлюру оголошено гетьманом — не відповідає правді і є обчислена на це, щоб здискредитувати особу отамана серед демократичних кругів громадянства.

Українська мова в парохіальних урядах на Угорщині.

Ординаріат в Мункачі видав розпорядок, щоб всі парохіальні уряди уживали в своїм

ренції в Парижі. Цей статут представляєть ся так:

Польща дістає мандат заряджувати Східною Галичиною через 25 літ.

Границя Східної Галичини йде на заході від давньої російсько-австрійської границі здовж східної границі громади Белзець (на полудне від Томашова), далі йде між повітами Цішанів — Рава Руська, далі границями повітів Ярослав — Перемишль з одної сторони а Яворів, Мостиска, Самбір і Старий Самбір з другої; далі переходить о 2 кілометри на схід від Хирова, далі лінією водного ділу між Стривігром і Дністром (значить відтинає частину старо-самбірського повіту), врешті йде границями повітів Добромилів і Ліско з одної сторони, а Старий Самбір і Турка з другої сторони аж до словацької границі.

Польща репрезентує Східну Галичину на зовні.

Польща заporučає Східній Галичині ті самі вільности та свободи громадянські, яких користують ся громадяне польської держави.

ник право безоглядного «вета».

В аграрних справах польський уряд і мешканці Східної Галичини можуть звертатися до Ліги Народів.

Східна Галичина буде мати своїх послів у варшавському союмі.

Справами, що входять в склад компетенції галицького союму, заряджують міністри іменовані намісником і відповідальні перед галицьким союмом. Інші справи належать до директорів, залежні від намісника.

Намісник іменує урядників з поміж населення без ріжниць віри й народности.

У Львові буде осідок найвишого суду для Сх. Галичини.

Судіїв буде іменувати начальник держави на внесення намісника.

Державне й коронне австрійське майно переходить до Польщі, яка ними заряджує.

Бюджет Східної Галичини буде покриватися означеною частиною загальних податків, визначених варшавським союмом та до-

дуючи тому, що Англія уступила зі свого становища в цій справі. Лойд Джордж стояв спершу на тім, щоби рішення справи Східної Галичини відложити аж до часу, коли буде рішати ся справа територій бувшої Росії. Під час побуту Падеревського в Лондоні Лойд Джордж уступив на стільки, що згодився віддати Східну Галичину під управу Польщі на п'ять літ. Падеревський спротивився тому. Тимчасом Франція й Америка стали на тім, щоби Східну Галичину віддати Польщі щонайменше на 15 літ, після чого Ліга Народів малаби рішати, чи перевести плебісцит. Та й цьому спротивився Падеревський. Отже стало на тім, що Польща дістає мандат на 25 літ, а опісля Ліга Народів рішить, що має статися зі Східною Галичиною.

Тепер Найвища Рада має радити над тим, як перевести своє рішення. З дотеперішних рішень Найвищої Ради відомо, що має статися в формі договору між Аліянтами і Польщею, і змістом

Кубань, Кавказ і Україна.

Між Українською Народною Республікою і республіками Кавказу і Кубані йдуть живі переговори. Між всіма цими республіками є найбільше приятельські відносини.

Полтавщина в руках повстанців.

Ще 10 грудня прибули до Петлюри представники губернської повстанчої організації, які заявили, що повстанці очистили з війська Денкіна Полтаву і цілу Полтавщину.

Новий амбасадор в Берліні.

На місце тов. Миколи Порша іменовано амбасадором Української Народної Республіки в Берліні Миколу Василька.

Гетьман України.

Вістка, подана „Варш. Річю“, що начальника отамана С. Петлюру оголошено гетьманом — не відповідає правді і є обчислена на це, щоби здискредитувати особу отамана серед демократичних кругів громадянства.

Українська мова в парохіяльних урядах на Угорщині.

Ординаріат в Мункачі видав розпорядок, щоби всі парохіяльні уряди уживали в своїм урядуванні української („малоруської“) мови. Від 1. січня 1920 року всі парохіяльні уряди без виїмку мають уживати лише української мови.

Як відомо, дотепер уживано в урядуванні виключно мадярської мови.

Про жидівські погроми на Україні.

З початком листопада був в Кам'янці

О. Рафаїл Криницький ЧСВВ.

Вражіння з подорожі, під час посіщення Українців в Ріо Гранде до Суль і Аргентині.

(Продовжене)

9

В Аргентині.

Вже сонце піднеслось, як ми в'їхали в сторони, де мешкають кольтоністи. Хто не бачив власними очима нужди емігрантів в Аргентині, особливо в провінції (території) Місіонес, де мешкають наші, то не повірить оповіданням тих, що гляділи на 23 літне конане нашого народу в Аргентині, у провінції Місіонес. Спершу цікавість обгортає поглянути на хати, та коли минеть ся одну, другу, десятку, а дорога йде біля многих, мимохіть спускаєть очі, щоби не глядіти на сю бідноту. Що за совість звіряча, що за злочин страшний сповнили ті, що то усадили наших людей у провінції Місіонес. Прийде час, що у світ пушу поіменно тих, що приманили наш народ до Аргентини, щоби гинув у бідноті. Історія не може пустити в непамять зброdni, довершеної на однім чоловіці, не то на 12.000 душах українських, що замешкують саме провінцію Місіонес.

Чим ближше ми доїжджали до Апостолес, тим частійше надбували хати, я вже не дививсь на них, бо годі було.

Мені нагадувалась Бразилія — перша-лучша кольтонія. Ми пани супроти тої нужди, яка обгорнула тамошних наших братів. Бачили ми коли кемпи бразилійські, степи? Ось приміром не один з вас бачив їх між Понта Гросса — Куритиба або у сторони Ріо Негро — де не десь видніє лісочок,

тягнеться потік. Се шаки наших людей у Місіонес. Хати валковані не з глини а болота, пошиті травою, що нею вкривають ся кемпи. Біля хати надібеться кілька дерев, овочевих дерев дуже мало. Мурахи степові, особливо на червоній землі не дадуть розвинути ся деревині, не то ярині. Они в силі винести з поля усе зерно засадженої кукурузи. Ми знаємо тут у Бразилії, що се за мурахи, яка то перепона у рішальстві, а тамошні мурахи о много страшнійші, бо се не лісові а степові, не наші а тамошні. Народ не в силі їх вигубити, бо матеріяльна його (й так нужденна) сила не позволить. Кукуруза половина нашої, жито десь не десь надібеться, пшениця, риж теж саме. Одно, чим обганяють усяку біду, нужду, се плекане рогатого товару. Іду, нужду, се плекане рогатого товару. Голову спустило, сухе, сумне ждало, коли зі землі видобудеть ся щось нове, бо трави спаленої жаром сонця не хотіли їсти. Холоду ніякого, а й товар їсти потребує, бодай, щоби стати у тіні плодів. Одинока страва наших людей у Аргентині, се (щиро кажу) кукуруза в ріжних формах: печена, варена, мамалига...

„Чи відчуваєте Ви люди добрі сю бідноту, яка впала на вас так тяжко?“ — питав я наших під церквою в Апостолес. „Ми вже звикли до неї, та може колись буде лучше“ — була відповідь наших нуждарів.

Аргентинські землі, се землі звісно: на весь світ родючої ся пшениці — але се не ті землі, де мешкають наші люди. Наші пісали у найгіршій сторони Аргентини. Історія добує усе найогиднійші шахрайства при транспорті наших людей до висше означеної провінції.

На Вас, Братя у Аргентині, злочинці на-

ші збили кольосальні мастки а Ви, жертва їх зброdni, тиняєтесь мов марева ходячі понад 20 літ, серед страшної спеки по аргентинській землі надівсе матеріяльно нужди.

А нещасте повисше описане, збільшає непоняття спека, яка там о много страшнійше палить, як у нас у Бразилії. „О так у літі, оповідали мені люди, як пригріє то так, от гнемось до землі“. І бачив я сих людей: ні бліді, ні жовті, ні зелені, здаєть ся, начеб крові у них не було. Не говорю про богатих Іспанів, як й взагалі про тих, що відживляють ся добре — але про наш народ, що з нічого має добути щось, щоби жили от і їх родин. Їх положене пожалування гідне.

Вже здалека, яких 4 год. їзди степами, видно місто Апостолес. Оно положене на горбах покритих лісом. Апостолес — се місцевість стара, історична. Правда, місто новітнє повстає доперва, а по старім остались тільки звалиска. Місто у давнину, як каже історія, було однею зі селів об. Єзуїтів, де вони працювали над наверхніми буграми, племені Гварані. У історії цивілізації племені Гварані читаємо, що вже в р. 1753 було наверхніми там дикунів племені Гварані 1928 душ.

Чим ближше я доїжджав до Апостолес, минав наших людей, які йшли до церкви до Трес Капонас (се було свято Різдва М. Божої).

Апостолес.

Около год. 6 рано я приїхав до Апостолес. Впр. о. І. Сенишин не було дома, були в Трес Капонас. Я відправив службу Богу і відійшов до церкви. Церква у Апостолес, де відправлявано тоді богослуження, се та сама, що й ще ста-

вили перед 18 роками о. Климентій Бжуховський ЧСВВ. Она старенька вже, маленька, підлога у неї з камінів, та мимо того у внутрі чистенька. Під пору, коли я там був, стояла вже друга, гарна, мурована церква, хоч еще не скінчена. Се буде найкрасша сьвятиня у цілій провінції Місіонес. Коли буде викінчена, станеть ся окрасою міста Апостолес. Там латинський костел дуже бідненький. Правда, Поляки готрилли зуби, що усі Українці перейдуть на латинське і тому поклали фундамент під новий костел. Не докінчили — видніє будівля та не докінчена. Се на подорожного ділає пригнобляюче.

Досі еще стоїть коло нової церкви будинок, де мешкав сьвященник. Що за історичний пам'ятник аргентинської нужди! Там мешкав кілька літ о. Карпак, коли був парохом в Апостолес, там мешкали і о. Сенишин і Ананевич, коли прибули до Аргентини. Тепер сьвященник мешкає в новім томі біля нової церкви. Вистарчить поглянути на давню пльбаню, а маєть ся образ аргентинського раю. Недалеко церкви громадський дім, де міститься школа і українська кооперативна крамниця. У місті найже нема Українців, хіба ті, що мешкають у крамничім будинку. Зелізниця йде ніби через Апостолес — о кілометрів від міста — стація тої самої назви. Се англійський спосіб будови зеліничих доріг. Довкруги Апостолес степи й степи, тільки гень-гень далеко видніють ліси. Се ліси бразилійські, що зорніють над рікою Уругваєм. У них видно старі огні — се старі степи. Значєть степи йдуть — так і мова стаєть ся поживою для зголоднілої худобини а для людей має оно значіне спалених наших росів у Бразилії.

представник жидівської місії з Швайцарії Гаймарк. Після перевірки фактичного стану річи ствердив він з цілою приємністю, що встиг про погроми на території української Народної Республіки, занятій українськими військами є зовсім невірні. Відвігав їх тільки наші вороги, щоби оперувати цим матеріалом за границею. За те противно повторюють ся вічно погроми в околиці Києва яких сировцями є добровольчі відділи армії Денікіна.

Харків в руках повстанців.

З Відня доносять що Денкін був зневолений під напором повстанців опустити Харків. Повстанці захопили значну кількість озброєння і воєнного матеріалу.

Смерть міністра Одрини.

Дня 16. листопада під час евакуації Кам'яця відбулися похорони міністра здо, овляд-ра Одрини. Покійний, мав незвичайно тяжкі завдання в останніх тижнях свого урядування. Страшна по честь тифу поривала щоденно сотки жертв. В Кам'янці лежало 25.000 недужих, в Жмеринці ховали денно 500 трупів. Жертвою тифу впав голова Українського Червоного Хреста, Вязлов. Цілими місяцями чекав покійний на транспорту ліків і санітарних поїздів, які обіцявала „гуманна“ Європа і врешті разом з тисячами із свого народу впав жертвою страшної недуги.

Хто причиною голоду у Східній Галичині?

В цім краю лютує страшна нужда та голод. Міське населення тижнями не бачить хліба, м'яса та бульби. Цюкірні все дотепер урядники а навіть професори університету демонстраціями та зарозною страйку на рівні з робітниками домагаються від властей хліба.

Міські апропріаційні комісії їздять, висилають депутації та жебрають у чужих, просять Америку, всюди благають і молять, щоби дістали троха харчів.

А тимчасом в краю найдеться збіжжя й бульба, як би тільки уряд хотів енергично за ними пошукати а не спускався на жебраницю від Вільсона.

Галицькі ділчичі мають збіжжя й бульбу, але не дають її населенню, тільки пускають по лихварських цінах в покутну параскарську торгівлю або просто переробляють в своїх горальнях на горівку.

Такий на пр. граф Скарбек, ділчич з Рудок, посол-член на мирову конференцію до Парижа, оборонець польської Східної Галичини, не дав ще зі свого фільварку ні одного зерна, просто тому, бо не хоче віддати по максимальній ціні. Доносять про се якраз польські часописи.

Граф Скарбек — великий патріот, який трясє варшавським сеймом, просто кпить собі з усіх законів і збіжжя населенню не хоче дати, а чекає, аж зможе продати його по високій лихварській ціні.

ділчич з Рогатинщини продавав корець збіжжя аж по 1200 кор.

Коли вже не можна продати лихварим відкрито, то ділчичі беруться на способ. Бульбу призначену до вивозу до міст, невмісно заладують підчас морозів і то до отвертих возів, щоби вона змерзла. За корець такої змерзлої бульби, яку беруть до горалень, платиться по 120 корон. Ділчич робить горівку і продає по високих цінах а до сего випадками годує худобу і робить на цім солоний інтерес!

Населення голодує та тернить пужду. Так щож. в шляхоцькій країні, де шляхта захоплює усі уряди, нікого не не дивує.

(„Вперед“)

ВСЯЧІНА.

Терор Денікіна на Кубані.

Відступлення кубанських козаків від Денікіна та їх заява за Независимою Українською Республікою викликала незвичайно жорстокої репресії зі сторони Денікіна. Він розв'язав Національну Раду кубанських козаків, а її членів Калабухова, Макаренка і Манзубу арештував. Калабухова опісля повісили. Через два дні висіло його тіло а над ним була надпись: „За зраду Росії і козацтва“. В Катеринарі арештовано дуже багато українців. Кубанський уряд мусів уступити. Денікін усунув вибраного населенням гетьмана Филімонова, а назначив москаля Успенського. Це викликало велике розярнення серед населення.

Денікін і Чехія.

Денікін вислав спеціальну місію до Чехії в цілі закупна амуніції. Однак Чехія відмовила йому доставки озброєння.

Італія проти Денікіна.

На одному із засідань Італійського парламенту прийнято внесок, щоби уряд враз з кораліцією понехав всякі інтервенції в Росії, щоби покінчив бльокаду і нав'язав дипломатичні взаємини зі всіма урядами, які повстали на території в Росії. Соціалісти за тим внеском голосували, однак зложили зазвув, що не вважають Денікіна і Колчака за уряд.

Погром Денікіна.

Як доносять в Межиріччю урядили банди Денікіна погром жидів, який протягнувся через кілька днів. Богато жидів убито а ціле жидівське населення зрабовано до центру.

Делегати конгресу американських жидів зложили свій протест і за погромів Денікіна се ізраїлів Лянсігові, як і заявив що цілий культурний світ лучиться з жидівським протестом.

Денікін переслав до Лондону телеграму в якій заявляє що він вже довідався про переслідування жидівського населення його жовнірами і що видав в тій справі відповідний приказ.

Денікін признає Східну Галичину Польщі. Місія генерала Денікіна яка перебуває в Варшаві заявила, що Денікін годиться в цілості на жадання Польщі що до східних границь і до східної Галичини.

Католики в союзі зі соціалістами в Італії.

так звана „старокатолицька“ церков, або Янсенітська. Останніми часами митрополит сеї церкви архієпископ де Берж, зголосив свій безумовний перехід до вселенської католицької церкви. Він має під собою двох єпископів около 50 священників і церков та 120.000 вірних в Злучених Державах і Канаді. Митрополит маєліт, 46 єсть доктором теології, філософії, права і є посвоячений з королівськими родинами в Європі.

Папа звиває до складок на ратунок голодних в Європі.

Папа видав енцикліку до католицького світ зі зазивом до складок на голодні діти, особливо для тих, що живуть в середній Європі.

Аргентина, як доносять часописи не прийняла гр. Орловської, яко конзуля польського.

Швайцарію прийнято до Ліги Народів.

Большевики вислали своїх делегатів до Парижа.

Большевики заняли Іркуцк. Обіцяють з весною піти на Польщу. Тоді Польща спізнасть, хто то ті большевики, бо доси в їх очах були всі Українці галицькі большевиками.

Хроніка звірств ляхів у Сх. Галичині.

Як Ляхи катують Українців в таборі у Перемишлі.

Статтю сю отримала редакція віденського тижневника „Воля“ від членів Української Санітарної Місії, в яку входили: др. Роман Бойко, Сава Кригач, Досій Бойко, Олександр Бойко. Місію сю арештовано в Галичині і за проторено в перемиському таборі — Ред.

Перемиський табор інтернований лежить у низкій, завсїгди вогкій частині міста, куди з окружених горбів збігає вся слота і бруд. В бараках усі сплять на голому трюхлявому, завсїгди мокрому деревляному помості або мокрій кам'яній підлозі без жадної підстилки. Все через одну вічну вогкість у тих бараках хоріють на всякі ревматизми, запалення легких, сухоти і т. д. Мешкане в якому утримується українська інтелігенція, сусідє з абортєм, інтелігенцію тримають зосім окремо і не допускають ніяких зносин з селянами і робітниками.

Годують інтернованих тричі на день: у ранці і у вечері дістають вони по склянці чорної юшки без цукру і хліба, як називають „чорною кавок“, в обід дістають склянку зупи, звареної з ріжних „трав“. Зупа цілком пісна, без жадної товщі і соли. Хліба або американських галет видають денно по 50 грамів на кожного. Часто буває так, що по пару тижнів немає хліба і висше згаданої „зупи“, а на томість видають по лівтора склянки напів звареного гороху, того, що трудно єго розжувати. Горох нелюварюють через недостаток кітліа: варють його партіями. Від того гороху хоріють інтерновані на острі жолудковій недуги. Буває часто і таке, що інтернованих зовсім не годують і тримають по кілька днів замкнених, не випускають навіть в найконецьніших потребах.

Наслідком такого харчовання є нездорових умов життя є тиф у всіх його формах

як мухи. В таборі, з браку місця в шпилью, лежало постійно більш 600 хорих з рясною висше 39 степенів, якими абсолютно не інтересував ся, крім товаришів недолі. Замітно, що по польських таборі сержанти не инакше рапортують своєму чальству про стількість померших українських мучеників, як „дзісь падло тшидєце две руске сьвіне, пане поручніку“.

Ліків для хорих не було жадних, і членів місії купували їх скільки змога власним коштом, за позичені у знайомих зі Львова гроші. Не диво, що всі інтерновані мають вигляд „голодних індусів“. Голод являє в такій мірі, що часто можна бачити жаліливий картини, коли позбавлені всякого людського образу, страшні висохлі кістяки крадають ся до помийних ям і асезаніних „параш“ та вигрібають відтам рушощь, що потім зїдають. За таку провину дістають тяжкої бійки, бо мовляв, нарушують санітарні правила.

В таборі є щось в роді крамнички, де вдесятеро дорогих цінах можна купити щось істинне, коли хто з полонених зуміє перекрвати від пильного ока доглядачів якінебудь гроші. Але таких, хто міг би постійно щогось прикупити, нема. Як що увязні мають в околицях своїх родичів, а тамчасливих не богато, вони здобувають щось істинне зовні. Щодня від 7-мої години ранку чатують за ворітьми табору родичі з рчачами, але доглядачі немилосердними врами буків женуть їх геть. О 12-тій годині з'являє ся начальство і починає прийманне харчів. Все принесене старанно оглядає ся і при тому нівечить ся: хліб розламують ся на дрібні шматочки, в молотці жовніри-доглядачі купають брудні руки а потім усе те кидаєть ся голодним, сьпсам.

Живучи в таких страшних умовах санітарних і харчових, усі увязнені фактично є засуджені на мученицьку смерть від голоду і хробів. Як би хто з них мав навіть льшки зелізний організм, що міг би вижити при тих нелюдських умовах пожиття, моральні його і фізичні сили будуть розв'язлені нелюдським поводженням.

Увязнених гонять на прилусові роботи. Одяг їх — страшне лахміття, бо все тільки може триматись ще на тілі, рабують польські жовніри при вході до табору. Роботу женуть навіть тих, які ще не можуть стояти на ногах по тифі. Кожного ранку вечера буває перевірка увязнених, коли по одному перелічують, а промовляючи його номер, дають з усієї сили бука, ку попало. Буків щедро відляють за всякі провини, а крім того доглядачі — „цирники“, які завсїгди мають при собі знаряддя до биття (киї, нагаї, дротяні від себе дають без числа тим, хто підв'язуєть ся їм під руку. Их втіщає вигляд зашених кровю побитих, що падають під ударами. Сам підпорутник Недзведзкий даєть завсїгди з буком і власноручно при кожній нагоді вязнів. В таких умовах безправя і нелюдського поведження противитись перед начальством дуже не легко. Тих, що противились, саджали до „целів“ одиночного увязнення, де лобові репродувались у такій нелюдській спосіб, що богато вязнів були переломані ребра, навіть лопатки, а тіло вкрито всіма кольорами від чорного і синього до жовтого і золотистого, що сьвідчить про те, що би їх не один день жорстоко і систематично

бульба, як би тільки уряд хотів стати до за ними пошукати а не спускався на жебранину від Вільсона.

Галицькі дідиці мають збіже й бульбу, але не дають її населенню, тільки пускають по лихварських цінах в покутну пасажерську торгівлю або просто переробляють в своїх горальнях на горівку.

Такий на пр. граф Скарбек, дідиц з Рудок, посол-член на мирову конференцію до Парижа, оборонець польськості Східної Галичини, не дав еще зі свого фільварку ні одного зерна, просто тому, бо не хоче віддати по максимальній ціні. Доносять про се якраз польські часописи.

Граф Скарбек — великий патріот, який трясє варшавським соймом, просто кпить собі з усіх законів і збіжа населенню не хоче дати, а чекає, аж зможе продати його по високій лихварській ціні.

Другий такий патріот, борець за польськість аж на Гуцульщині, повітовий маршалок в Снятині — дідиц Кништофович рівнож не дає зі своїх шпихлів збіжа та покликувався на це, що один генерал радив йому не давати збіжа, бо військо заплатить йому ліпше! (Писали про це польські газети).

Недавно тому доносили газети, що ді-

стали на території в Росії. Соціалісти за тим внеском голосували, одначе зложив заяву, що не вважають Денікіна і Колчака за уряд.

Погром Денікіна.

Як доносять в Межиріччю урядили банди Денікіна погром жидів, який протягнувся через кілька днів. Богато жидів убито а ціле жидівське населення зрабовано до центу.

Делегати конгресу американських жидів зложили свій протест і за погромів Денікіна секретареві Лянсігові, як-ий заявив що цілий культурний світ лучиться з жидівським протестом.

Денікін переслав до Лондону телеграму в якій заявляє що він вже довідався про переслідування жидівського населення його жовнірами і що видав в тій справі відповідний приказ.

Денікін признає Східну Галичину Польщі.

Місія генерала Денікіна яка перебуває в Варшаві заявила, що Денікін годиться в цілости на жадання Польщі що до східних границь і до східної Галичини.

Католики в союзі зі соціалістами в Італії.

Від утворення парламенту в Римі злучилися соціалісти з католиками. Вони разом голосували за поправкою закона, щоб земля, яка не есто добре управлявана, була передано в руки селян, а робітники щоб мали право брати участь в заряді фабриками.

Янсенітський єпископ піддався під провід Ап. Столиці.

В півн. Америці існувала довгий час

криї, запалення легкими, сухоти і т. д. Мешкане в якому утримуєть ся українська інтелігенція, сусідє з абортм, Інтелігенцію тримають зовсім окремо і не допускають ніяких зносин з селянами і робітниками.

Годують інтернованих тричі на день: у ранці і у вечері дістають вони по склянці чорної юшки без цукру і хліба, як називають „чорною кавок“, в обід дістають склянку зупи, звареної з ріжних „трав“. Зупа цілком пісна, без жайної товщі і соли. Хліба або американських галет видають денно по 50 грамів на кожного. Часто буває та, що по пару тижнів немає хліба і висше згаданої „зупи“, а на томість видають по півтора склянки напів звареного гороху, тако-го, що трудно єго розжувати. Горох недо-варюють через недостаток кітлів; варюють його партіями. Від того гороху хорують інтерновані на острі жолудковій недуги. Бу-ває часто і таке, що інтернованих зовсім не годують і тримають по кілька днів замкнених, не випускають навіть в найконе-чнійших потребах.

Наслідком такого харчовання й незоро-вих умов життя є тиф у всіх його формах який ніколи не переводить ся в табір. Ні-якої медичної допомоги і ліків хорі не мають. Тільки по довгих і напасливих проханнях помічник команданта табору Недзвецкий до-зволив дрови Бойкови, членови української місії, яку теж Поляки, інтернували, з бра-тами виконувати обовязки санітарні. Що дня вони мали зарєстрованих по сто і більше хорих на тиф. Таких хорих забирали до шпиталю, де вони таксамо валялись на мо-крий долівці без жадної підстилки і мерли

роботу женуть навіть тих, які ще не можуть стояти на ногах по тифі. Кожного ранку ввечера буває перевірка увязнених, коли по одному перепічують, а промовляючи й-го номер, дають з усієї сили бька, ку-го попало. Буків щедро вділяють за всякі не-то провини, а крім того доглядачі — „па-цирники“, які завсїгди мають при собі ве-знарядде до биття (киї, нагаї, дротянки) від себе дають без числа тим, хто підвер-таєть ся їм під руку. Їх втішає вигляд за-шених кровю побитих, що падають під ударами. Сам підпорутник Недзведзкий х-дить завсїгги з буюком і власноручно б-ить при кожній нагоді вязнів. В таких умо-вах безправа і нелюдського поведженн-противитись перед начальством дуже ле-ко. Тих, що противились, саджали до „а-целів“ одиночного увязнення, де побої п-репроваджувались у такий нелюдський спосіб, що багато вязнів були переломан-ребра, навіть лопатки, а тіло вкрито всім-кольорами від чорного і синього до жовто-золотистого, що свідчить про те, що бит-їх не один день жорстоко і систематично. Тяжко побиті звичайно вмирили без жадно-го слідства про причину їх смерти, бо польських очак то — „падла еще една русь-ка свїнія“.

Зрозуміло, що в таких умовах увязнен-затрачують зовсім людський вигляд і нага-дують собою тіни замучених із Дантевого пекла. В перемиському таборі на улиці 3-го Мая, де були інтерновані члени української місії, пробувало до 6.000 вязнів, і всі вони були засуджені на повільну смерть в му-

У місті склепи зачинені у неділі і свята, а по склепах не дозволено продавати на-питки у келишках або склянках, тим зако-ном зачинена дорога до п'ятик і до ві сум-них наслідків.

Апостоллес, се осередок духовного життя Українців у Аргентині. Від самого початку там мешкав св'ященик там постійно пере-буває і нині дожджає ся тільки до інших церков: є їх у Місіонес 6. Найдальша кольо-нія віддаленна від Апостоллес 18 миль, се Бомплян. Позаяк там ліси, так і вибралось там вже до 13 родин і працюють після зви-чаю бразилійського: росують, палять і садять.

Життя релігійне наших Українців.

З прибутем до Аргентини 2 українських місіонарів Впр. ОО. Івана Семчишина і Оме-ляна Ананевича, повіяло серед Українців иньшим духом. Я бачив власними очима працю сих Божим духом овіяних людей. Їх обох працю, нап'ятовану на кождім кроці великою само посв'ятою, бо й справді са-можертвою може остоятись місіонар у Ар-гентині і тільки самопосв'ятою. Они здер-жали нарід, що й решта не впала в обійми схизми (ті що перейшли на схизму — пе-рейшли еще перед їх приходом у Апостол-лес). Основано ними на усіх кольоніях брат-ство Найс. Серія Ісусового, вибрано людей віруючих з пересв'ідчення. Агітація схизма-тицька — а з другої сторони агітація зла-тинщення, булиб потягнули нарід у без-вісти. Та згадані місіонарі здержали народ від того страшного кроку. Они з'уміли і своїм правилом житя, і горячою працею, удержати народ при собі по нинішню хви-лю. Дар провідництва, поміг їм богато до поширення Божого Царства серед Україн-ців у Аргентині. (Дальше буде.)

Діточий Куттик.

Коротка історія України.

(Для молоденьких читачів розповів М. Г.)

I. Де жие наш нарід і що то є його історія.

Полуднево східну полєсу нашої часті св'їта, що її називаємо Европою, заняв від давних-давних часів і займає досі український нарід. Довкола нього розмістили ся інші народи, його сусіди. Від заходу сидять Поляки. Від полудня жиють Словаки, Маляри, Ру-муни. За Чорним Морем від полудня і від сходу кавказькі і татар-ські племена. Више них і від півночі заточеним колом розсіяли ся Москалі. Від Москалів на захід йдуть Білорусини; ті останні граничать уже з Поляками. Лише від полудня, а саме на просторі, де розлягло ся Чорне Море, не має наш нарід сусіда. Лише нечислені Татари жиють на кримській півострові.

Зі всіми тими сусідами не жило ся Українцям спокійно. Давгі й довгі віки треба було зводити з ними кроваві боротьби. В бо-ротьбах показували себе Українці і смілими і відважними. Деяких із них, а саме зі східних сусідів, удало ся Українцям будь розбити, будь зробити нешкідливими. З усіми иншими були і є менші або більші непорозуміння. А тягла всіх тих сусідів на Україну жадна зисків, місцеві багатства і занадто супокійна та непотрібно уступ-лива вдача самого народу.

Бо й гарна, богата і ріжнородна се земля! Найдємо на ній високі гори, просторі степи, урожайні поля, безмежні ліси, глибокі ріки, прекрасні озера. А навіть саме безкрає море ударяє своїми синіми філями об береги України. Та й не бракне тут і грубого, дикого звіря й домашнього скота, лісової, степової, болотної й

домашньої птиці, річної і морської риби. Земля родить усякого роду збіжа, деревина видає прекрасні овочі. Та й полудневий ово-ц (помаранча, цитрина й инші) і виноград не бувають ніякою рідко-появою на Україні. З глибини землі добувають люде ріжні бога-цтва. Золото і срібло, та найпожиточнійші із усіх копалин: зелізо і вуголь. Біла сіль, пожиточна нафта, дорогий земний віск, поди-бують ся у великій кількості на українській землі.

А посеред тої чарівної краси і серед тих багатств живе україн-ський нарід. Рослі вродливі й гарні се люде. Висока стать, ши-рокі груди, темнавий, багатий волос, круглава голова, подовгає-те лице, високе і широкє, розумне чоло, черні або сині очі, пря-мий ніс, мірні уста, малі уха. Разом усі є їх на сім великанській просторі около сорока мільонів.

Розкинені на цілїм просторі заміцкують вони пишні села, що розклали ся над потоками та ріками. А всі оселі оповиті зелени-ми садами. Поміж садами біленькі хатки, що мов діти у білих сорочках у піжмурки грають. Дежуди зібрались люде в більшії кількості та потворили місточка й міста. З останніх найважні-йший, найкращий та найдорожший кождому українському серцю золотоверхній Київ над широчезним Дніпром Славутою.

Пильні й роботящі се люде. Одні з них займають ся хлібороб-ством. А тому, що їх найбільше, називають наш нарід хлібороб-ским народом. Другі займають ся торгівлею і промислом, ще ин-ші ремеслом. Дехто зибрав собі духовну працю і промишляє го-ловою, инший заробляє руками на свій прожиток. Та всі вони близькі собі, бо належать до одної родини, одною мовою говорять, одну пісню співають, одну думку мають: бути добрими синами свого краю, свєсі вігчини України. Сповнити сю думку-постано-ву можуть лише любовю один одного, бо вони почувають себе одною великою родиною, в якій мусить стати один за всіх, і во-за одного. Кілько разів прийшла така хвиля, що вони були заро-жені ласким на їх добро сусідом, тоді вставали сміло до бо-ротьби, і з певною відвагою і завзятєм складали своїй вітчиз-податок із сво-го майна і життя. Не жажали ся нічого, бо вітчизна України була їм найвищим заповітом і найбільшим до-ром. Так роблять вони сьогодні і так поступали сотки літ тому-назад. А свідками того є високі могили і самітні поодинокі гроби, що засіяли цілу Україну немов на те, щоби кождої хвилі пригадувати нам, що ми діти славних предків, що ми не самі для себе живемо ли-ше нинішньої днини і що так без ціля намне вільно житє. (Д. 6.)

Дорогий Швагрі:— Тепер тут в нас спалили село, побили людей. І без того вже була біда досить. І так спалили Матлака і він згорів, а його ранили тяжко і пекли під Твоїми вікнами; та спалили Митришину Мариню і Маслюка і Рака Дмитра і Готка і Париного Івана і Шевцьового Митра і Зарігного, добили старого і вергли в огонь тай він згорів. І Штанігра спалили і кривого Івана і Вашого Тата, і Галайового Івана і Федька. Забили Федька на ксендзовій горі, а Степанка спалили, і забили і дівку забили і дітину забили, а вся худоба згоріла. Андрія спалили, а Феську забили і вона згоріла в печі на попіл.

Згорів також Боднар Михайло і Штефунь, поліціант і Китильмах і Вітиський і Куций і Шиян і Курка. Забили Іванцевого Петра і Андрусикової Евки чоловіка і сина і Соцького Митра. Іванцову Настуньку ранили, але вона живе. Жентика Михайла ранили і він має кулю в боці. Пилипового Митра ранили в саме лице та в карк. Гроший богато Поляки позабирали людям та всього, що лише могли.

Дальше в листі описується дорожню на одж. Цей лист був поручений і висланий зі Старого Самбора до свояка в Сагон Па. Імени не подаємо зі зрозумілих причин.

В. Куц.

Без дороги.

(Продовжене.)

Гандлярі чи ринкові перекупки! 4

Просто кажучи: чому ви досі не заснували своєї хоч якої будуть «Голодний, Голий і Компанія»? Чи може ви скажете, що маєте вже спілку Одрецький і Козакевич, і Грушка (без польського sz де нам обійтись!) і Наревач? То сльози, а не спілка, коли вона (не знаю, як перша) плаче ревними сльозами що її Дзецивий без венкої спілки в заложу садовити!...

Спілка мусить бути силою. А коли спілка збралась, щоб гуртом плакати, то не треба було для того еднатись! Плачі і варіанія — то бабська зброя, зброя безвильного. А як уже дійшло до плачу, плакати так, щоб, як каже Шевченко: «тихесенько, щоб і Бог не бачив»!

Я знаю, що найдуться оправданні, що грошей немає. Я вже казав, що то неправа. А тепер я доведу. Кільки, приміром, може зібрати дорізонська гавдлюча братія.

Я певен, що сміло зібрав би 200.000 тисяч! «Як? де? закричать вендари: та нічого задуши то більше як десять тисяч не надуши!» На те, я скажу: в крамничі є товари, а в банку є гроші. Гіветекуйте товари і отримайте гроші! Порахуйте же, що ви на товарах, що купите разом і за годинку; можете заробити 30 а часом і 50 на сто, а за гроші ви заплатите 10 на сто! Ясно? Чи ви думаєте, що великим гандлярам, то кашталі приїде Луцив у мішку та й розживайтесь на здоровля? Чи як вони повертають гандльовим рухом?

З'єднайтеся, зробити ведіку спілку — це єдиний шлях до вашого порятунку. Сяк чи так, а багатий, хитрий і більш агуртований гандлярі вас винхнуть з гандлярського гурту. Чи давно було як на Дорізоні сів був Турок і мусів забиратись; сів був Поляк і мусів забиратись? А тепер знов сидить і Поляк і Турок і не думають забирати. Че-

рез що таке? Адже ви патріотично пересяте й верещите дай, а нічого не помагаєте! Чому не помагаєте?

Та певно тому, люд порозумів, що годувати при Туркові ще й свого Івана чи Антона, то краще годувати впрот Турка а Іван з Антоном хай запрягаються до фойси та помагають годувати Турка!

Значить, що вас держить? Гурт, громада. Коли громада не підтримала Турка він забрався; коли громада не підтримала Чакі також забрався. Але з того громада тільки стратила: свої так патріотично стали дерти, що аж шкіра в хлопів трішала! А то послужила ірунтом і для нічого Поляка і для нічого Турка. Громада порозуміла, що їй підсувають патріотизм, а собі тягнуть з неї жилю! А хитрий Турок чи хитрий Поляк, манючі за собою тих, що його помпують, використав ваше гандльове блазництво! І так воно буде іти далі, так ви й надалі будете перекупками, аж поки не зникнете зовсім з гандльового обр'ю.

Чи можливий порятунок.

Я вже писав у „Праці“, що історія заставила нас невдячних, невмитих, стягнених, з печі сонних і гостро поставила перед нами питання: бути нам на світі, яко нації, чи не бути? І то поставила не тільки в одній місці, але де тільки Україні знаходять ся: чи в Галичині, чи на Великій Україні, чи в Канаді, чи в Північній Америці чи тут у Бразилії. Скрізь нас застала світові події несприготовлених, безсильних. І там і сям є організації. Добре... А підстава тих організацій? Слова, слова і не раз слова! А історія питає, де наші здобутки? де наша матеріальна сила? де наші гроші? де капітал потрібний і для будови держави і для боротьби за її самостійність? Нема! З усіх молодих народів, що поветали до життя повинні, ми найбільшій числом і найбільшій грішми!

Соловейки! В Європі просівали землю, бо панство, що її захопило, хоч змосковшене та зпольщине. А тут просівуємо працю! На великих вільних просторах Бразилії, де капіталісти ростуть, як гриби по дощі, ми гуртом, цілим загально, не можемо похвалитись, що маємо якийсь, гріш! Чи не сором? Прийшов страшний час для рідного краю, а ми що? О! Ми багато назирали виїде приблизно по пів м'язя на душу. Такі наші жертви!...

Застувала нас історія зі своїми вимогами, як негрів в Африці: коли не голах, то майже голах! Десятьдесять п'ять на сто з українських кольоністів живе завше на додні голоду! Заощаджень майже ніяких! Якась хвороба, якась напасть, і нема чим битись! А історія стоїть та питає: чи дасть ви якусь поліч своїм братам у Галичині, чи взагалі на Україні? „Та, бігме дали-б, але сам не маю! На хіба нів м'язя, що жінки за яйци втворювала, та відчепен».

Історія відчепиться за певне, але на наших дворах, як у тій козці ангел, намалює гріб з хрестом наверху; значить, се надія приїде до зібуття! Смерть їй чи тепер чи по-тім.

Ява-ж приїшла, що нас так застувала історія, що ми з голами руками мусимо будувати свою державу?

Причин багато, і то мені б сказали зараз: ми вже то чули.

Перейдім просто до діла.

Ми мусимо тут у Бразилії утворити щось таке, аби мати свою організацію матеріальну, а не товариство святаго балакуна, котре існує на папери і матеріальних основ майже ніяких не поседає. То що ми маємо дім на горобців (ах, вибачайте, то школа!) є далеко ще від річи: дійного маетку у нас немає! І то немає скрізь, куди не виїти! Якоїсь сили, з котрою-б числився хтось, ми не представляємо. Тим часом ми працюємо! Тим часом нас зараховують у Бразилії за одних із найпрацьовитіших, найинтреваліших... ослив! За людей? О ні! Ми до того ще не доресли, щоб нас хтось числив за людей! І справді: які ми люди, коли не вміли навіть своє імя відстояти перед чужими?! Попробуйте посваритися з ким будь. Як будуть на вас казати? Ви вже добре знаєте, що ви є не що инче, як „Polaco burro“! „Polaco desgraçado“!

[Дальше буде.]

Молитва Українця.

О Боже Творче світа,
Ти все могучий еси,
Карай нас за всі блуди,
Лиш судам ляхским не лиши.

Роби з нами, що хочеш
Лиш Ляхам нас не дай,
Бо Лях відвічний ворог
Нас нищить і наш край.

О тім ми Боже знаєм,
Що з Ляха клятих рук
Нічо нам не дістанесь
Лиш смерть — смерть серед мук.

Він хоч вдавить ся нами,
Хоч Лях се добре знає
То паний нашою кровію
Про се він не питає.

О Боже! тюрми, кайдани,
Се спадщина нам по батьках;
Терпили ми досить, до волі
Нехай нас не мучить вже Лях.

О Боже Ти так справедливий
І серце Батька Ти маєш
О нашій не долі, терпіню
О наших муках Ти памятаєш.

О Боже, ми очі і серце
До Тебе Батька підносим
Ту гордість ляхську вкорити
З цілого серця ми просим.

О Боже і Ти маєш серце.
Ось Лях ріже діти маленьких,
І нищать рідну в країну
Мордують батьків стареньких.

Гірш від Татара поганьця
Лях ся над нами знущає
Кровію, слезами невинних
Наш лютий ворог вливаєсь.

О Боже коли ми завинили
Зітри нас на попіл і порох
Та порох вільний і свободний
Най нам не панує наш ворог.

Віля Амеріана. Дмитро Іванків.

3 Бразилія.

Ново-вибраний президент Парани, Др. К. Мсньойс да Роша обняв свій уряд з дня 1. лютого с. р. По отвореню Конгресу бувши президент, Др. Афонсо Камарго, зложив звіт своєї чотиролітньої праці і віддав керу будучому президентови. Редакція „Праці“ зі всіма Українцями паранськими шле отсею дорогою щирі желанія найкращих успіхів в так важнім а тяжким становищу.

Провінцію Мінас Жераес, як довідуємось, навістило страшне землетрясеня землі. Шкоди заподіяні землетрясенем великі.

Нужда в Сеара недоописаня. Нарід майже нагий ходить, а більше подібний до трупів, як до живої істоти.

І знова „гріппа“! Часописи С. Павльські подають, що гріппа еспанська, яка забрала чимало жертв у минулих роках знова проявляє ся у стані С. Павльо.

В С. Катарині у місцевості Ханхеге, товпа людей, зложена з 60 осіб напала на місцеву інтендатуру. Прийшло до зайзятної боротьби між поліцією а народом. В борбі полягло 4 трупами, многи ранені.

По різних місцевостях С. Катарини громадно волочать ся цигани. Занимають ся они, як звісно, тим що вимінюють худобу, а попри се допускають ся різних шахрайств та злодійств. У місцевості Blumenau поліція розігнала одну групу циганську. Українці, що замешкують ся провінцію, повинні мати ся на осторожности з тими людьми і не удаватись в жадні інтереси, щоб опісля не жалували. Се їх одинокий заробок що ушахрує, і не диво, бо і циган не був би циганом, колиб не циганів.

Складайте лепти на голодних!

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В КУРИТИБІ Юрка Іванкова

ул. Martins Affonso № 6 (проти церкви).
Seccos e Molhados.

напитки краєві і заграничні. Купую збіжжя, і кольонійні продукти. У склепі найде кождий товар йому потрібний до дому.

Є лічлік для Шав. III Кольоністів.

Кравчарня „УКРАЇНА“ Василя Магеровского

Виготовляє всякі убраня від найдо- рожнього до найдешевших; плащі, наміт- ки, парасольки, сукні — згоді на всі смаки. Зробить в себе парасольки. Всякі роботи виконує скоро, совісно — ціла міра, крою і моди.

Ціни найприступнійші.

Українці! Попирайте завжди лиш своїх!

ALFAMATARIA „UCRAINA“ de Basilio Magerovskyi

Papandua Sta. Catharina

Домові і господарські поради.

ЯК ЧИСТИТИ ПЛЯМИ.

Плями з олійної фарби свіжі, дасть ся усунути етером або нафтою.

Плями з крові на убранню треба помастити звичайним сирим крохмалем, розробленим трошки в воді; треба наложити його грубо, дати добре висохнути, а відтак стріпати. Свіжа пляма зникне відразу, а коли пляма стара, то треба се средство повторити кілька разів.

Плями товсті на матеріях о ніжній красці треба витирати на сухо бараболяною мукою.

Плями товсті на чорних матеріях треба наперед вичистити щіткою опісля етером, а вкінці всю матерію губкою, вмоченою в чорній каві.

Плями з червоного вина зникнуть також коли під них підставити ся горнець з киплячою водою. Від пари пляма зблідне а потім легко дасть ся випрати водою з милом.

Плями з ляку на різних матеріях відмачати бензиною, а потім викрутити

Плями з нафти дасть ся усунути бензиною.

Плями зі смоли треба відмочити, а потім викрутити. Плями зі смоли треба вивабати перед, пранем, бо по праню їх нічим не усунеть ся, навіть хльоровою водою.

Плями з живиці витирати сильно спіритусом або етером.

Пляму з білої свічки (стеарини) підложити бібулою, а над плямою потримати горючий срічник (не желізко). Стеарина від того розпустить ся, всякне в бібулі і пляма щезне.

Плями з йодини доки свіжі виставити на сильне ділане сонця, а зовсім зникнуть.

Плями товсті і брудні на мужеських ковнірах чистить ся амоняком.

Плями товсті на папері посипати з обох боків мількою крейдою, вложити між аркушів бібулі і сильно стиснути. По кількох годинах стріпати крейду, а плями не буде.

Плями свіжі змолока на убраннях витирати шматкою змоченою в чистій воді.

Плями від чорних ягід зникнуть сейчас, коли їх запарити ся в гарячій соку з цитрини, заваренім на срібній ложці.

Український склеп ХРУНЯ І БРАТА. в кольонії Вера Гварані.

Продаємо ріжпородні продукта по найтаншій ціні.

Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукняни і соломняни, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Parana.

Др. Олександр Нікольский лікар — медик в Прудентополи

приймає слабих що дня від год. 1-ї до 3-ї в українській шпитали
БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ВІДНИХ.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтаншій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі склепарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій склеп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я свідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet

Paraná

Плями свіжі по червонім вині треба мочити на кілька минут в гарячій посолі воді, відлитої з варених бараболь, а по виполокати в чистій воді.

(Далі буде)

Пошукую свого брата Петра Кіналь зі ла Стриганець пов. Бережани — Галичина. Замешкав в Нью Йорку, в Америці. Хто знав про його побут або він сам, хай пошлють ся до Івана Кіналь, Paulo Frontim, Parana — Brazil, або до Ред. „Праці“.

ANTONIO REBOUCAS PARANA Riosinho CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПАРАНА
Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципю Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужиткоу домашнього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву.

На складі КАВА — ЦУКОР — усеї споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцюшки до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi

Antonio Rebouças Parana

В. КУН І СИН

ІПІРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій склеп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUN & FILHO

Guajuvira Parana

Ширіть „ПРАЦЮ“!

Лікар і оператор Др. МИРОСЛАВ ШЕЛІГОВСКИЙ Бувший асистент клінік європейських.

CURITYBA, Rua S. Francisco 25.

Лічить після пайновійшої системи. — Виконує всякі операції хірургічні.

Посторонніх слабих приймає на ліченє і побут у своїй клініці. Лічить лучами „Roentgena“. Посідає власну лабораторію до бадань хемічних і мікроскопових, та всяких інших бадань крові в слабостях внутренних.

Порада листовно і устно. — Мож розмовитись по українськи.

CURITYBA — Rua S. Francisco № 25. — Paraná — Brazil.

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стациі залізничої.

В його склепі знайде кожний Українець найлучший і найдешевший товар. О сім переконаєсь кожний, хто вступить в хату Никити Доняка.

Простора сая повна Seccos e Molhados, залізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючи можуть переночувати, або в бараку, або в саях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольоніяльні.

До кожного потагу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Donlak — Iraty — Paraná.

ЦЕЗАР ШУЛЬЦ

CURITYBA, RUA: BARAO DO SERRO AZUL

№ 12 — 14.

Caixa postal № 12-14

Telephone № 193.

Містить у своїм домі: кнгарню, печатню, переплетню. Споряджує печатки банкі на цинку сріблі і золоті, книжки торговельні, інжиперекі, та великого рода иньшого.

Великий склад карток і бльоків, церковних образів, свічничків як і великих посудів до ужитя у церквах. Великий

CAIXA POSTAL

BEBAM AS CERVEJAS

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стациї залізничої.

В його склепі знайде кожний Українець найлучший і найдешевший то вар. О сїм переконаєсь кожний, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора сая повна Seccos e Molhados, зелізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в саях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і инші продукта кольоніальні.

До кожного потягу висилась власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Donlak — Iraty — Paraná.

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS
DA
ATLANTICA

Atlantica

Luzitana

Curitibana

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. Я.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:
ясні:

Атлянтика
Люзитана
Гамбург
Куритибана
Паранаенсе
темні:
Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портер

НАПИТКИ:

Атлянта
Більц
Вода Столова
Женжібре
ГАЗОЗИ з:
Цитрини
Абакаші
Черешень
Малин
Помараньч
Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!
Роздаємо насіне ячменю за контрактом або продаємо вибіране насіне ячменю!

Сухі дріждки Атлянтки є найлучші і економічні.

Екстракт з соподу, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляючий сили.

Спродас р... по найтаньшій ціні. Купує усякі продукта кольоніальні, а найцікавше, що платить дороше як другі склепарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій склеп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я свідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet

Paraná

Поручаю мій склеп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUHN & FILHO

Guajuvira

Paraná

Ширіть „ПРАЦЮ“!

ЦЕЗАР ШУЛЬЦ

CORITIBA, RUA: BARAO DO SERRO AZUL

Nos 12 — 14.

Telephone
№ 193.

Caixa postal
№ 12-14.

Містить у своїм домі: книгарню, печатню, переплетню. Споряджує печатки кавчукові, металеві під лок, як також кліші, картки металеві, та инші роботи гравірові на цинку сріблі і золоті, книжки торговельні, інжинерскі, та всякого рода иншого.

Великий склад карток і бльонів, церковних образів, свічників як і всяких посудин до ужитя у церквах. Великий склад паперу і прирядів до писання, вошити ріжної якості, друки фактурові, посвідки побору гроший, літ, меморанда, — гартки візитові і т. и.

Оправляєсь книжки і прикрашаєсь після найновійшої форми.

Ціни приступні — найприступнійші.

CEZAR SCHULZ.

CORITIBA Rua: Barão do Serro Azul 12 e 14. Paraná — Brazil.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті, як і з подальших околиць, наш склеп, який є завжди заосмотрений у найріжноріжнійшій товари так краєві, як і заграничні, найлучшої якості. Великий вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пал, хусток, білого полотна, черевки з фабрики Фаворита, осотові вовняні убраня і многі инші товари галентарійні.

НАЧИНЕ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складі велику скількість: МУКИ пшеничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернятах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРБИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки краєві і заграничні.

Скупуємо герву — віск і мід для ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж деталічна і гуртовна для прибувших залізницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публіки. Телеграфічна адреса: „Kozak“ Iraty.